

Raad van Toezicht: '2008, de grote inhaalslag'

De Raad van Toezicht heeft onlangs zijn Verslag van de werkzaamheden 2008 gepubliceerd¹. In het verslagjaar is door de Raad een grote inhaalslag gemaakt om de in 2007 onderbroken toetsingscyclus te hervatten. In dit artikel worden, na een korte inleiding over de ontwikkelingen in het toetsingsjaar 2008, het toetsingsbeleid, de toetsingsresultaten en de bevindingen van de Raad nader uiteengezet.

Het jaar 2008 kenmerkte zich vooral door de voorbereiding en uitvoering van een aanzienlijk aantal (her)toetsingen, dat in 2007 werd uitgesteld vanwege het ontbreken van een wettelijke grondslag voor facturatie van de kosten van (her)toetsingen. Dit gebrek is op 25 augustus 2008, door de inwerkingtreding van de vierde nota van wijziging Wet tuchtrechtspraak Accountants (Wtra), na een wetgevingstraject van circa twee jaar, hersteld.

Verder kenmerkte 2008 zich door de discussies over nieuwe beroepsregelgeving, onder andere tijdens de Algemene Ledenvergadering en meerdere consultatieoverleggen in de afdelingen die de NOVAA en het NIVRA samen organiseerden. De uitkomsten van deze discussies hebben hun beslag gekregen in (de voorbereiding van) nieuwe regelgeving voor onder meer de accountantspraktijken met Aan Assurance Verwante Opdrachten die per 1 januari 2009 in werking is getreden (NVAK en NV COS-Richtlijn 4410). De Raad heeft de Oriënterende vragenlijst, de toetsingsprogramma's en de overige toetsingsdocumenten daarom op onderdelen aangepast.

VERANDERING SAMENSTELLING RAAD Op 5 juni 2008 is de heer drs. A.A.V.M. Otten AA tot de Raad toegetreden. Hij heeft de heer H. Geerlofs AA opgevolgd, die in 2007 uit de Raad was teruggetreden

vanwege het aanvaarden van de functie van Hoofd van de afdeling Beroep en Beleid van de NOVAA.

TOETSINGSBELEID Het toetsingsbeleid van de NOVAA en de Raad is gericht op handhaving van de doelstelling van de Raad, namelijk het uitvoeren van periodieke preventieve toetsingen, onafhankelijk van de getoetsten en, als er sprake is van een vermoeden van het niet naleven van de beroepsnormen door accountants, het instellen van onderzoeken. De Raad controleert of de normen worden nageleefd en kijkt niet of de normen kunnen worden nageleefd. De Raad toetst de naleving van heldere beroepsnormen en, daar waar interpretatieruimte in de regelgeving aanwezig is, gebruikt hij deze en houdt dan rekening met de omstandigheden van het geval, waaronder de aard en de omvang van de accountantspraktijk en de soort uitgevoerde opdrachten. Verder is het toetsingsbeleid gericht op de inhoud en de systematiek van de periodieke preventieve toetsingen.

In diverse gremia is de afgelopen tijd veel gezegd en geschreven over het karakter van de toetsing. Er zou collegiaal moeten worden getoetst of coachend of juist niet. Het uitgangspunt van de Raad luidt in de kern als volgt. Als de norm helder is en een gebod of verbod inhoudt, wordt die gehandhaafd. Bij interpretatieruimte ligt

in de methodiek van het toetsen besloten de intentie dat het kwaliteitsbeheersingssysteem zo spoedig mogelijk op het vereiste niveau wordt gebracht. De Raad stimuleert accountantspraktijken om het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken door middel van verbetertrajecten. Er heeft zich dus geen wijziging van de toetsingssystematiek voorgedaan sinds de aanvang van de werkzaamheden van de Raad in 2003. Iets anders is dat de toetsingsaanpak van wettelijke controleopdrachten in het verleden om voor de hand liggende redenen strenger en dwingender is geweest, mede gelet op de inwerkingtreding van de Wta. Op grond van afspraken met de AFM toetst de Raad sinds 2007 geen wettelijke controles meer.

DE PERIODIEKE PREVENTIEVE (HER)TOETSINGEN 2008 In tabel 1 is het aantal in 2008 uit te voeren toetsingen van praktijken weergegeven. In de berekeningen is er steeds van uitgegaan dat er in totaal circa 1.750 accountantspraktijken zijn waar een AA-Accountant werkzaam is, die, met een toetsingsfrequentie van (minimaal) een keer in de zes kalenderjaren, getoetst dient te worden. Dit betekent dat in 2008 in beginsel circa 350 praktijken voor toetsing in aanmerking kwamen.

Aangezien in 2007 een groot aantal praktijken (349) de bij gebreke van een wettelijke grondslag noodzakelijke opdrachtbevestiging niet ondertekende voor de uitvoering van de toetsingen, schoven deze toetsingen door naar het jaar 2008 en werden er vorig jaar geen nieuwe accountantspraktijken voor toetsing geselecteerd. Daarbij zijn gevoegd de her-toetsingen en de praktijken die in de voorliggende jaren waren geselecteerd, maar om diverse redenen nog niet waren getoetst. De praktijken die niet voor toetsing door de Raad in aanmerking komen, bijvoorbeeld vanwege een lidmaatschap

**PERIODIEKE PREVENTIEVE TOETSINGEN EN HERTOETSINGEN 2008
(MET DOORLOOP 1E KWARTAAL 2009)**

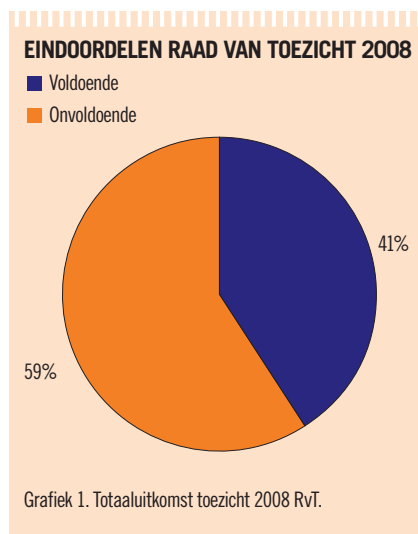
	Aantal 2007	Aantal 2008
Reguliere Toetsingsselectie	354	0
Te toetsen accountantspraktijken uit eerdere toetsingsselecties	153	349
Hertoetsingen en aanvullende toetsingen (art. 12 Verordening op de PPT)	147	208
Te toetsen accountantspraktijken overgedragen door CKO/NIVRA	13+	13+
Totaal aantal te toetsen praktijken	667	570
Geen accountantspraktijk meer/geen professionele diensten meer verricht (artikel 2 VPPT)	81	87
Dossieroverdracht op basis van accreditatie aan CKO/NIVRA of SRA	82	20
Tijdelijke vrijstelling op basis van art. 14 Verordening PPT	126	65
Tijdelijke vrijstelling/uitstel op basis van bijzondere omstandigheden (o.a. aanvraag Wta-vergunning AFM)	92 -	83 -
Totaal aantal getoetste praktijken	286	315
(voor wat betreft 2008 met doorloop 2009)		
Uitgevoerde (her)toetsingen op basis van opdrachtbevestigingen	35	n.v.t.
Aantal accountantspraktijken dat de opdrachtbevestiging niet heeft ondertekend	251	n.v.t. +
	286	

Tabel 1. Uit te voeren periodieke preventieve (her)toetsingen 2008

van een geaccrediteerde koepelorganisatie, of omdat aan de betreffende praktijken een (tijdelijke) vrijstelling werd verleend (artikel 14 VPPT), zijn op het totaal aantal te toetsen praktijken in mindering gebracht. In 2008 kwamen dus (aanvankelijk) 315 accountantspraktijken in aanmerking voor toetsing.

De latere inwerkingtreding van de vierde nota van wijziging Wtra leidde ertoe dat de (her)toetsingen niet eerder dan na genoemde datum konden worden uitgevoerd. Aangezien de Raad normaliter jaarlijks al in mei met de uitvoering van toetsingen begint, betekende dit dat in het najaar van 2008 een aanzienlijke inspanning moest worden geleverd om het aantal geplande (her)toetsingen te realiseren. Deze toetsingsdoelstelling is gehaald door het plannen van vijf toetsingen per werkdag (in plaats van vier) en de (her)toetsingen tot het eerste kwartaal van 2009 te laten doorlopen.

UITKOMSTEN (HER)TOETSINGEN RAAD 2008 Bij 41% van de in 2008 getoetste praktijken kwam de Raad tot het oordeel dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij 59% van de getoetste accountantspraktijken werd door de Raad tot het oordeel 'voldoet niet' gekomen (zie ook grafiek 1). Indien het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantspraktijk door de

Raad wordt beoordeeld als voldoende, houdt dit in dat het gehele stelsel voldoet aan de eisen. Wel kunnen dan bij het eindoordeel aanbevelingen worden gedaan over geconstateerde 'relatief eenvoudige' tekortkomingen.

De Raad stelt met tevredenheid vast dat de sinds 2005 ingezette stijgende lijn in de uitkomsten van de hertoetsingen in 2008 werd voortgezet. Geen van de accountantspraktijken kreeg na een hertoetsing het oordeel 'voldoet niet'. De eerder getoetste accountantspraktijken hebben dus geïnvesteerd in het stelsel van kwaliteitsbeheersing en extra inspanningen geleverd als het gaat om kwaliteitsbeleid. De toetsingen van de Raad

hebben wat dat betreft vruchten afge worpen.

UITKOMSTEN (HER)TOETSINGEN RAAD/SRA 2008 Bij 62% van de in 2008 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties gezamenlijk onderzochte situaties van accountantspraktijken waar Accountants-Administratieconsulenten werkzaam zijn (exclusief het AFM-domein) kwam men tot het oordeel dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldeed aan de eisen die daaraan worden gesteld. Bij 38% van de getoetste accountantspraktijken kwam men tot het oordeel 'voldoet niet' (zie ook tabel 2 en grafiek 2). In het verslagjaar heeft het CTK geen eindoordelen verstrekt.

ANALYSE TOETSINGSUITKOMSTEN De Raad constateert dat accountantspraktijken opvallend vaak niet beschikken over procedures en vastleggingen voor cliëntacceptatie en continuering van opdrachten. Dit blijkt althans niet uit de getoetste dossiers. Verder blijkt dat met name de onderdelen 'uitvoering van de werkzaamheden' en 'documentatie van de werkzaamheden', die overigens nauw met elkaar samenhangen, relatief vaker onvoldoende worden beoordeeld dan de overige aspecten van de toetsing. Daarbij blijkt uit de dossiers nog met regelmaat onvoldoende dat alle noodzakelijke werkzaamheden zijn uitgevoerd (zie ook tabel 3).

Ook de toegankelijkheid van de dossiers en het aantal en de inhoud van de specificaties in de dossiers voldeden in een (te) groot aantal gevallen niet aan de door de beroepsgroep gestelde normen. Hierdoor is het voor de Raad, maar ook voor degene die als waarnemer voor de desbetreffende AA-Accountant zou moeten invallen, niet of nauwelijks mogelijk zich een goed beeld te vormen van de aan een jaarrekening ten grondslag liggende ▣

UITKOMSTEN TOETSINGEN RVT EN SRA 2008 EN RVT, CTK EN SRA IN 2007	2007	%	2008	%
Totaal voldoende	69	69%	86	62%
Totaal onvoldoende	31	31%	53	38%
Totaal:	100	100%	139	100%
Reguliere toetsingen:				
Totaal voldoende	56	64%	68	57%
Totaal onvoldoende	31	36%	52	43%
Totaal:	87	100%	120	100%
Hertoetsingen:				
Totaal voldoende	13	100%	18	95%
Totaal onvoldoende	0	0%	1	5%
Totaal:	13	100%	19	100%
Eindoordeel aangehouden	40		35	

Tabel 2. Uitkomsten toetsingen 2007- 2008 (RvT, CTK en SRA samen).

TOETSINGSONDERDELEN:	2007		2008	
	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende
Fundamentele beginselen:				
Onafhankelijkheid/objectiviteit	83%	17%	78%	22%
Bestuurlijk	78%	22%	90%	10%
Geheimhouding	97%	3%	92%	8%
Deskundigheid en Zorgvuldigheid	85%	15%	74%	26%
Stelsel van Kwaliteitsbeheersing	74%	26%	64%	36%
Kwaliteitsbeoordeling	74%	26%	73%	27%
Naleving Stelsel van Kwaliteitsbeheersing	79%	21%	68%	32%
Integere Bedrijfsvoering	96%	4%	91%	9%
Overig	100%	0%	86%	14%
Vaardigheden en bekwaamheden personeel	91%	9%	92%	8%
Acceptatie en continuering opdrachten	74%	26%	60%	40%
Planning van de werkzaamheden	78%	22%	72%	28%
Uitvoering van de werkzaamheden	64%	36%	55%	45%
Inschakelen deskundigen	94%	6%	97%	3%
Documentatie van de werkzaamheden	55%	45%	55%	45%
Rapportering	79%	21%	73%	27%

Tabel 3. Overzicht uitkomsten toetsingsonderdelen 2007-2008.

feiten en van de deugdelijke grondslag van de bij die jaarrekening afgegeven verklaring.

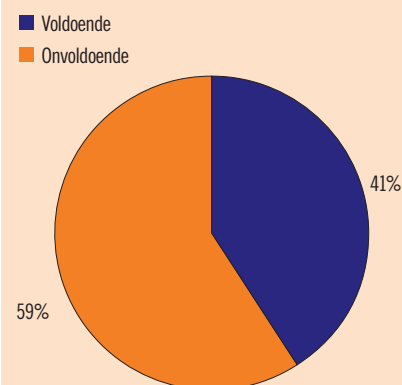
TOT SLOT De Raad is erkentelijk voor de wijze waarop toetsers, getoetsten en andere betrokkenen zich hebben opgesteld ten aanzien van de (her)toetsingen in het verslagjaar. Het maatschappelijk belang vergt dat de kernwaarden van het accountantsberoep worden bewaakt en dat de kwaliteit wordt geborgd. ■

Mr. A.J.W.M. Jurgens is voorzitter van de Raad van Toezicht.

NOOT

1 Zie voor de integrale tekst van het Verslag van de werkzaamheden Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's 2008 de website van de Raad: www.rvtbaa.nl.

TOTAALUITKOMST TOEZICHT 2008

Grafiek 2. Totaaluitkomst toezicht 2008 (RvT en SRA samen).

AFSPRAKEN TUSSEN DE RAAD VAN TOEZICHT EN HET NOVAA-BESTUUR

- De Raad zal meer in de publiciteit treden. Bijvoorbeeld over successen, zoals de circa 100% voldoende score bij hertoetsing.
- Het NOVAA-bestuur heft het verbod tot openbaarmaking van het eindoordeel van de Raad op. Aandachtspunten hierbij blijven: het gelijkheidsbeginsel (AA's die nog niet zijn getoetst, kunnen geen 'reclame' maken) en het bewakingsaspect (handhaving/sanctionering bij misbruik). Het NOVAA-bestuur zoekt aansluiting bij artikel 25 van de Verordening Kwaliteitsonderzoek van het NIVRA en artikel A-150.2 van de Verordening Gedragscode (e.e.a. binnen de fatsoensnormen).
- Het vrijstellingsbeleid van de Raad wordt aangescherpt. Het huidige beleid heeft tot het ongewenste gevolg geleid dat het aantal vrijstellingen toeneemt en de termijn soms jaren bestrijkt. Hierdoor komt de totale cyclus onder druk te staan en nemen de kosten toe. Met het NOVAA-bestuur is afgesproken om een staffel in de tarieven voor de vrijstellingsverzoeken op te nemen. Het is de verwachting dat dit drempelverhogend zal werken, aangezien voor ieder volgend vrijstellingsverzoek een hoger tarief in rekening zal worden gebracht.
- De Raad voert tussentijds (her)toetsingen uit om praktijken in de gelegenheid te stellen alsnog te voldoen aan de gestelde eisen. Dit is naar de mening van de Raad een belangrijk coachend aspect van de huidige toetsingssytematiek. Dit heeft het NOVAA-bestuur bevestigd. Afgesproken is om ook deze koers voort te zetten.